

LETNI NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA LETO 2023

Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik (v nadaljevanju KFBK) deluje za območje občin Kamnik in Komenda. Skupno število prebivalcev na tem območju na dan 01.01.2022 je bilo 36.212 prebivalcev. Knjižnica ima poleg osrednje knjižnice v Kamniku še krajevne enote v Komendi, Šmarci in Motniku ter potujočo knjižnico, ki omogoča dostop do knjižničnega gradiva tudi tistim uporabnikom, ki so iz bolj oddaljenih krajev in sicer sploh ne bi mogli do knjižnice ali pa veliko težje (otroci in starejši ljudje, ki nimajo prevoza, bolni, invalidi, ipd.). S potujočo knjižnico gradivo razvažamo po dolini Črne, Kamniške Bistrice in Tuhinjski dolini ter v Tunjice in Palovče. Potujoča knjižnica ima postajališče tudi ob oskrbovanih stanovanjih v Kamniku.

Temelj za letni načrt nakupa knjižničnega gradiva v KFBK je dokument Upravljanje knjižnične zbirke Knjižnice Franceta Balantiča Kamnik

https://www.kam.sik.si/Portals/KnjiznicaKamnik/Dokumenti/Ncrti_in_strateski_dok/UPRAVLJANJE_KNJIZNICE_ZBIRKE_KFBK%20-NABAVNA%20POLITIKA.pdf, kjer so opredeljena izhodišča, kriteriji in cilji nabavne politike. Z letnim načrtom nakupa knjižničnega gradiva bo KFBK dopolnjevala in oblikovala knjižnično zbirko z nakupi in darovi.

POSLANSTVO

Z našimi storitvami in zbirkami razvijamo in uveljavljamo vrednote znanja, obveščenosti, izobraženosti in kulture. Pomagamo pri socialni inkluzivnosti in povezovanju posameznikov v skupnost. Uporaba knjižnice ter njenih storitev pomaga pri dvigu kvalitete življenja posameznikov in skupnosti. Knjižnica sodeluje pri sooblikovanju lokalne skupnosti tako, da se povezuje z različnimi deležniki, da razvija različne vrste pismenosti, podpira razvoj lokalne skupnosti in uresničevanje različnih ciljev. Različnim ciljnim skupinam omogočamo vključevanje in sodelovanje v informacijski družbo.

Posameznikom pomaga tako, da omogoča dostop do klasičnega gradiva in drugih informacij v različnih oblikah in z različnimi novimi tehnologijami, omogočamo online učenje in vključevanje v globalno učenje, pri tem pa ščitimo osebne podatke. Podpiramo digitalizacijo in nove tehnologije ter s tem omogočamo neomejen dostop do gradiva.

Z izobraževanjem, osveščanjem in gradivom ter storitvami pomagamo pri uporabi in vrednotenju svetovnega spleta zaradi upadanja zaupanja v vsebine, ki jih nudi svetovni splet, zaradi lažnih novic in algoritmov, ki omogočajo dostop ter zlorabo osebnih podatkov.

VIZIJA

Dostopnost, svoboda in odgovornost pri rabi gradiva ter njegovem vrednotenju so naše značilnosti, s katerimi pomagamo lokalnemu okolju pri doseganju ciljev in kakovostnega

življenja. Delujemo v optimalnih pogojih, prostorih in z opremo, ki posamezniku moderne dobe omogoča uporabo digitalne in druge sodobne tehnologije ter socialno povezovanje.

CILJI

Knjižnična zbirka KFBK podpira:

- vseživljenjsko učenje,
- formalno in neformalno izobraževanje ter učenje,
- informiranost uporabnikov
- prostčasno branje za razvedrilo in sprostitev,
- bralno pismenost,
- informacijsko pismenost
- smotrno izrabljanje prostega časa z uporabo knjižnega in neknjižnega gradiva ter knjižničnih servisov,
- identiteto lokalne skupnosti z domoznanskim gradivom,
- generira socialni kapital, ker posameznikom omogoča vključevanje v družbo in spreminja življenja,
- pomaga pri odločanju posameznika in skupnosti,
- pomaga pri razvoju posameznikove osebnosti, individualnosti, vrednot itd.,
- slovensko kulturno snovanje in izvirno literarno ustvarjalnost, ki ga med tudi bralci promoviramo,
- z informiranjem je knjižnica dejavnik sprememb.

Cilji izgradnje knjižnične zbirke so:

- upoštevanje izobraževalnih, kulturnih, informacijskih, raziskovalnih, socialnih in sprostivnih potreb okolja,
- zadovoljevanje potreb različnih ciljnih skupin uporabnikov,
- nabava skladno s finančnimi možnostmi,
- dopolnjevanje knjižnične zbirke,
- letno načrtovanje na osnovi tega dokumenta,
- proaktivno izpolnjevanje naše vizije in poslanstva,
- kriteriji za izločanje gradiva.

Zato dopolnjujemo knjižnično zbirko glede na posamezne ciljne skupine (za predšolske, starejše, nezaposlene) ter ustrezne oblike gradiva. S tem omogočamo izpolnjevanje istih pravic vseh skupin prebivalcev. Knjižnična zbirka mora vsebinsko in glede na obliko odsevati različnost lokalne skupnosti, za katero knjižnica deluje.

Upoštevamo razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti tako, da upoštevamo potrebe posameznih ciljnih skupin, skrbimo za dostopnost naslovov, izvodov, gradiva v elektronski obliki in ustrezno odprtost knjižničnih enot ter širitev mreže. Za spodbujanje branja in bralne kulture organiziramo različne dejavnosti za različne generacije:

- predšolski otroci: pravljíčne urice, pravljíčni kovček, predšolska bralna značka Veronikin zaklad
- osnovnošolci: bibliopedagoške dejavnosti, ki zajemajo organiziran obisk razredov v prostorih knjižnice, projekt Rastem s knjigo, Branje je iskanje, Beremo s tačkami, knjižne uganke, kvize

- srednješolci: projekt Rastem s knjigo
- družine: Poletavci, projekt Branje je iskanje, literarne transverzale
- odrasli: Srečanja - bralna značka za odrasle, razstave, potopisna predavanja, literarni večeri, srečanja z avtorji, predstavitve lokalnih avtorjev
- uporabniki s posebnimi potrebami: Drugačne zgodbe v knjižnici - bralne ure za odrasle s posebnimi potrebami (mentalno ovirani).

Za informacijsko opismenjevanje v knjižnici organiziramo 10-urne začetne in nadaljevalne računalniške tečaje za uporabnike. Z vzajemnim katalogom COBIB in uporabo svetovnega spleta seznanjamo tudi osnovnošolce na organiziranih obiskih knjižnice.

Za potrebe vseživljenjskega učenja organiziramo dejavnost Delimo znanje, s katero knjižnica povezuje prostovoljce in lokalno skupnost. V okviru dejavnosti potekajo tečaji ali delavnice, ki jih vodijo posamezniki z našega območja, ki so pripravljene drugim brezplačno posredovati svoja znanja.

KRITERIJI ZA IZBOR KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Cilji dokumenta Upravljanje knjižnične zbirke KFBK so prvo vodilo pri oblikovanju knjižnične zbirke z nabavo in darovi. Za doseganje teh ciljev upoštevamo splošne in posebne kriterije. Za nas sta pomembna uporabnik in lokalna skupnost, zato je knjižnična zbirka oblikovana tako, da upošteva potrebe skupnosti, njeno različnost glede vsebine, jezikov, formatov, kvalitete, da upošteva nove zahteve in inovacije ter spoštuje tradicijo.

Načrtovanje nabave knjižničnega gradiva in izgradnje knjižnične zbirke je skladno z zakonskimi podlagami in strokovnimi priporočili:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, 87/01 in 96/02 in 92/15)
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik (Uradni list RS, 34/15)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS, 73/03 in 70/08)
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS, 29/03)
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice: za obdobje 2018-2028 (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2018)
- Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2022-2027. (2022).
- Neposredni poziv za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah iz državnih sredstev v letu 2023

Splošni kriteriji

Splošni kriteriji, ki določajo izbor gradiva glede na vsebino:

- vsebina gradiva je pomembna za zadovoljevanje sedanjih in prihodnjih potreb lokalne skupnosti
- izbor strokovnega gradiva temelji na trajni vrednosti strokovne vsebine. Poseben poudarek namenjamo temeljni strokovni literaturi z najrazličnejših področij, ki jo potrebujejo dijaki

in študentje različnih fakultet. S strokovnim gradivom podpiramo tudi vseživljenjsko učenje, formalno in neformalno izobraževanje ter učenje, informacijsko pismenost in izrabljanje prostega časa z uporabo knjižnega in neknjižnega gradiva. Dopolnjevali bomo vsa strokovna področja z novimi aktualnimi vsebinami. Zagotoviti želimo ustrezno število knjižničnega gradiva glede na potrebe in pričakovanja uporabnikov.

- pri leposlovnem gradivu upoštevamo kakovost vsebine (priznan avtor, založnik, ilustrator, pozitivne kritike v strokovnih in drugih publikacijah). Z nakupom leposlovnega gradiva podpiramo slovensko literarno ustvarjalnost. Nabavljamo nagrajeno leposlovno gradivo v tujih jezikih.
- zagotavljanje splošne dostopnosti kakovostne slovenske knjižne produkcije, še zlasti izvirne slovenske in prevodne literature, ter kakovostne otroške in mladinske literature
- nakup kakovostne otroške in mladinske literature
- nakup in dostopnost zvočnih in e-knjig v slovenskem jeziku.

Splošni kriteriji, ki določajo izbor gradiva glede na različne zvrsti, vrste in oblike gradiva:

Standardi določajo priporočeno razmerje med leposlovnim in strokovnim gradivom, ki je do 50% naslovov leposlovnega gradiva v krajevnih knjižnicah, z velikostjo knjižnice se praviloma večja delež strokovnega gradiva. Knjižnica redno dopolnjuje knjižnično zbirko glede na kriterije, določene v dokumentu Upravljanje knjižnične zbirke KFBK in načrtuje nabavo 55% naslovov strokovnega gradiva in 45 % naslovov leposlovnega gradiva.

Delež knjižničnega gradiva za predšolske otroke, šolske otroke in mladostnike je praviloma 30 %. Knjižnična zbirka KFBK dosega 27,1% gradiva za otroke in mladino, zato načrtujemo prirast 30% naslovov gradiva za mladino in 70% naslovov gradiva za odrasle.

V osrednji knjižnici načrtujemo 180 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska, v enotah pa povprečno 30 tekočih naslovov.

Zagotavljamo raznovrstno gradivo v različnih oblikah in na različnih medijih. Pri neknjižnem gradivu upoštevamo kvaliteto gradiva in potrebe lokalnega okolja. Za odrasle bomo nabavljali glasbene zgoščenke z glasbo lokalnih ustvarjalcev, za otroke pa z otroško glasbo in pravljicami. Pri filmskem gradivu bomo pozorni na kvaliteto in aktualnost, vendar bomo zmanjšali obseg tovrstnega gradiva, zaradi manjšega zanimanja uporabnikov. Nabavljali bomo gradivo za učenje tujih jezikov, planinsko kartografsko gradivo, e-knjige in zvočne knjige.

Glede na vse večje potrebe uporabnikov načrtujemo v letu 2023 nabavo licenc za 222 naslovov e-knjig, na portalu Biblos, ki zagotavlja knjige v slovenskem jeziku. Načrtujemo nabavo 100 naslovov zvočnih knjig v slovenskem jeziku iz spletne zbirke Audibook.

Posebni kriteriji

Z nabavo želimo izgraditi knjižnično zbirko, ki lahko zadovoljuje potrebe različnih ciljnih skupin uporabnikov in potrebe okolja v največji meri. Zato upoštevamo demografski in družbenoekonomski okvir za območje, ki ga KFBK pokriva.

Sociodemokratska analiza je pokazala na veliko zastopanost otrok in mladih, večje število vrtcev, imamo srednjo šolo in veliko število društev ter upadanje gospodarskih dejavnosti, kar vpliva na izbor prednostnega gradiva.

Na podlagi te analize imajo prednost naslednja vsebinska področja: vzgoja, porodništvo, družine (s področja psihologije, vzgoje, medicine); pohodništvo in planinstvo, domoznanstvo, ekološko kmetijstvo, industrijska dediščina.

Glede na posebne potrebe kupujemo naslednje gradivo:

- domoznansko gradivo
- dopolnjevanje planinske zbirke
- upoštevanje vsebin bibliopedagoških dejavnosti in projektov ter dejavnosti za spodbujanje bralne kulture (pravljичne urice, Pravljični kovček, predšolska bralna značka Veronikin zaklad, Poletavci, organiziran obisk osnovnošolcev, projekt Rastem s knjigo, projekt Branje je iskanje). Nabavljamo večje število izvodov gradiva za sodelovanje pri različnih oblikah razvoja bralne kulture (Veronikin zaklad, Poletavci, Srečanja),
- glede na bližino osnovnih in srednjih šol število izvodov gradiva prilagajamo potrebam za domače branje, šolska tekmovanja, maturo in druge obveznosti,
- sodelujemo z materinsko šolo v Kamniku, zato v večjem številu nabavljamo gradivo s področja porodništva in razvoja ter vzgoje otrok,
- upoštevamo različne interesne skupine v lokalnem okolju in glede na njihove potrebe nabavljamo gradivo: vrtnarstvo, uporabna umetnost, čebelarstvo, psihologija, šport in rekreacija,
- upoštevamo različne narodnostne skupine in gradimo medkulturno zbirko.

Pri določanju števila izvodov posameznega naslova bomo upoštevali ciljne skupine uporabnikov in demografsko podobo območja, ki ga knjižnica pokriva. Upoštevamo vsebinsko kakovost gradiva (ugled avtorja, izdajatelja, pozitivne kritike v strokovnih in drugih publikacijah), kakovost vezave, ceno in želje uporabnikov.

V organizacijske enote razporejamo splošno strokovno gradivo, upoštevamo zastopanost vseh področij. Upoštevamo število potencialnih uporabnikov, demografsko podobo območja in specifične potrebe okolja:

- Komenda: študijsko gradivo, čebelarstvo, konjereja, zaradi bližine vrta dober izbor kakovostnih slikanic, gradiva z vzgojno tematiko, izbor sodobnega leposlovja, za mladino vse naslove M in P stopnje, vse naslove domačega branja, dopolnjevanje zbirke igrač. Načrtujemo nabavo 1000 enot gradiva.
- Šmarca: zaradi bližine vrta dober izbor kakovostnih slikanic, gradiva z vzgojno tematiko, za mladino izbor naslovov M in P stopnja, vse naslove domačega branja; izbor sodobnega leposlovja in strokovnih priročnikov. Načrtujemo nabavo 400 enot gradiva.
- Motnik: čebelarstvo, kmečka strokovna tematika, vrtnarstvo, sadjarstvo, izbor leposlovja za otroke in odrasle, vse naslove domačega branja. Načrtujemo nabavo 300 enot gradiva.

- potujoča knjižnica: čebelarstvo, kmečka strokovna tematika, vrtnarstvo, sadjarstvo, izbor leposlovja za otroke in odrasle, vse naslove domačega branja. Načrtujemo nabavo 300 enot gradiva.

OBSEG NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA IN RAZPOREDITEV GRADIVA V MREŽI

V letu 2023 načrtujemo nabavo 4.740 enot knjižničnega gradiva, kar je 130 enot na 1000 prebivalcev. Višina sredstev nam ne omogoča, da bi dosegli priporočila Standardov, kjer je priporočilo 250 enot na 1000 prebivalcev.

V občini Kamnik deluje osrednja knjižnica v Kamniku in krajevni knjižnici Šmarca in Motnik ter potujoča knjižnica, v občini Komenda pa krajevna knjižnica Komenda. Knjižnične zbirke v krajevnih knjižnicah odstopajo od priporočil standarda (4 enote na prebivalca), prav tako načrtovan nakup (250 enot na 1000 prebivalcev). Z nakupom se želimo približati Standardom v osrednji knjižnici v Kamniku in Knjižnici Komenda. V posameznih organizacijskih enotah pa smo omejeni s prostorom, zato načrtovan nakup ne dosega priporočil standarda. Enota v Motniku omogoča večjo dostopnost do gradiva najbolj oddaljenim krajem v vzhodnem delu občine Kamnik, ki pa so redko poseljeni. V enotah Šmarca, Motnik in potujoči knjižnici posebno pozornost namenjamo potrebam uporabnikov, ki želijo predvsem leposlovno gradivo zato usmerjamo večji izbor leposlovnega gradiva in je odstopanje od priporočil standardov večje. Dostopnost strokovnega gradiva v teh enotah knjižnice omogočamo z medoddelčno izposajo. Treba je tudi upoštevati, da je iz področja Motnika, kot tudi iz krajev, ki jih obiskuje potujoča knjižnica velika dnevna migracija v Kamnik, zato si uporabniki gradivo priskrbijo iz osrednje knjižnice.

PROMOCIJA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Spremljamo in nabavljamo novosti tekoče produkcije. S tem omogočamo, da bo knjižnična ponudba aktualna. Trudimo se, da je gradivo v knjižnici dostopno čim prej po izidu. V antikvariatih in lokalnem okolju povprašujemo po starejšem gradivu z domoznansko vsebino in s tem dopolnjujemo domoznansko zbirko.

Urejenost in aktualnost zbirke dosegamo tudi z rednim izločanjem in odpisovanjem zastarelega in poškodovanega gradiva ter dopolnjevanje z novejšim aktualnim gradivom.

Z različnimi promocijskimi načini promoviramo knjižnično zbirko: objave novosti na domači spletni strani in na spletnih socialnih omrežjih Facebook, Instagram in Youtube, izdelava priporočilnih seznamov gradiva, tematske razstave gradiva na oddelkih knjižnice, razstave domoznanskega gradiva, predstavitve lokalnih avtorjev, sodelovanje z gradivom na Kamfestu. Posebno pozornost namenjamo promociji zvočnih in e-knjig, in s tem bralce seznanjamo z uporabo tovrstnega gradiva. Z objavami na prej omenjenih spletnih socialnih omrežjih promoviramo novosti in trenutno aktualno gradivo. S sodelovanjem na socialnih omrežjih

vzpostavljamo dvosmerno komunikacijo z našimi uporabniki, kar nam omogoča kvalitetno in premišljeno upravljanje odnosov z uporabniki.

DOSTOPNOST KNJIŽNIČNEGA GRADIVA IN SODELOVANJE V KNJIŽNIČNEM SISTEMU

KFBK aktivno sodeluje v vzajemnem katalogu in v vseh enotah omogoča dostop do vzajemnega kataloga. S tem je omogočena tudi dostopnost do informacij o kupljenem gradivu. V vseh enotah je prost pristop do gradiva, ki si ga člani v veliki večini lahko izposodijo na dom. Članom dostop do gradiva omogočamo tudi preko medoddelčne izposoje. Za prezenčno izposajo je namenjeno le domoznansko gradivo. Gradivo, ki ga v naši knjižnici nimamo, članom priskrbimo z medknjižnično izposajo iz drugih knjižnic. V vseh enotah uporabnikom omogočamo brezplačen dostop do svetovnega spleta in elektronskih podatkovnih zbirk.

Prizadevamo si, da je knjižnično gradivo enako dostopno vsem prebivalcem na območju KFBK. Osrednja knjižnica je odprta 55 ur na teden, krajevne knjižnice pa 100% v skladu z Uredbo o osnovnih storitvah knjižnice. Obratovalni čas krajevnih knjižnic smo prilagodili potrebam večine prebivalcev v posameznem kraju.

S knjižnicami v Sloveniji sodelujemo predvsem z medknjižnično izposajo. Z osrednjo območno knjižnico sodelujemo pri digitalizaciji domoznanskih vsebin, izobraževanjih, posvetovanjih, itd. Sodelujemo s šolskimi knjižnicami iz svojega območja pri projektih Rastem s knjigo, Branje je iskanje in bibliopedagoških dejavnostih, ki vključuje tudi promocijo knjižničnega gradiva.

mag. Breda Podbrežnik Vukmir

direktorica

Kamnik, 9.11.2022